

Socijalna kompetencija odgajatelja u dječjem vrtiću

Ljiljana Šarić
Dječji vrtić "Prečko"
Zagreb

Nevenka Modrić
Dječji vrtić "Grigor Vitez"
Samobor

Uvod

U Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991) naglašava se važnost kvalitetnog odnosa s djecom i njihovim roditeljima. Prema tome od odgajatelja se očekuje da zna uspostavljati i održavati dobar odnos, da zna rješavati sukobe s djecom i odraslima na način da ne ugrožava vlastite potrebe i potrebe drugih. Takva očekivanja može ispuniti odgajatelj koji posjeduje potrebna znanja i vještine. Međutim, odgajatelji nisu stekli potrebna znanja i vještine tijekom školovanja pa su prilikom odabira teme za stručno usavršavanje iskazali potrebu rada na razvoju socijalne kompetencije. Sukladno iskazanim potrebama odgajatelja provedeno je višegodišnje stručno usavršavanje razvoja socijalne kompetencije odgajatelja u dječjim vrtićima: "Zlatni ključić" (sada Dječji vrtić "Izvor") u Samoboru od 1995. godine i "Grigor Vitez" u Samoboru od 1998. godine te "Prečko" u Zagrebu od 2002. godine. Na taj način dječji vrtić je kroz stručno usavršavanje odgajatelja jednim dijelom kompenzirao njihovo nedostatan obrazovanje kako bi osigurao uvjete za optimalan razvoj svakog djeteta.

Rječnik prema Muršaku (2007, str. 81) definira kompetenciju kao sposobnost pojedinca za uspješno suočavanje sa zahtjevima radne i socijalne okoline. Govori o sposobnostima koje su rezultat razvoja pojedinca, a ne o sposobnosti danoj rođenjem. Pod socijalnom kompetencijom mislimo na znanja i socijalne vještine potrebne odgajatelju za uspješno obavljanje odgojno-obrazovnog procesa u kojem je on model djeci u učenju kvalitetne komunikacije za građenje dobrog odnosa i suradničkog učenja.

Sažetak

U ovom se prilogu prikazuju iskustva na poticanju razvoja socijalne kompetencije odgajatelja, osobito za stjecanje znanja i vještina za prepoznavanje i zadovoljavanje temeljnih potreba te za upravljanje problematičnim situacijama. U dječjem vrtiću provedeno je trogodišnje stručno usavršavanje odgajatelja. Odgajatelje se osposobljavalo prema modelu upravljanja problematičnim situacijama (UPS)² za: 1. prepoznavanje i zadovoljavanje temeljnih potreba u sebi i drugima, 2. stvaranje materijalno-organizacijskih uvjeta za zadovoljavanje vlastitih potreba i potreba djece, 3. upravljanje problematičnim situacijama: a) kada problem osjeća odgajatelj, b) kad problem osjeća druga osoba (dijete) i c) kada je problem zajednički (problem osjećaju i odgajatelj i dijete/djeca). Tijekom osposobljavanja odgajatelji su se koristili samoprocjenjivanjem svoje razine osposobljenosti te su na temelju te procjene planirali daljnji rad na razvoju socijalne kompetencije. Rezultati rada pokazuju kod svih odgajatelja postignutu višu razinu prepoznavanja temeljnih potreba i upravljanja problematičnim situacijama. Također, rezultati upućuju i na daljnju potrebu stručnog usavršavanja odgajatelja s obzirom na njihove razlike u postignutoj razini socijalne kompetencije.

Ključne riječi: socijalna kompetencija, stručno usavršavanje, odgajatelj, temeljne potrebe, upravljanje problematičnim situacijama, samoprocjena.

2 Model UPS (prije poznat pod nazivom Lutka – vodič za razumijevanje ljudskih potreba i rješavanje sukoba) Modrić, N. (1999). Model UPS pomaže pojedincu da u odnosu sa sobom i s drugima samostalno nalazi rješenje problema i omogućuje mu samovrednovanje. Sastavni dio modela je metoda od pet koraka: prvi korak je iznijeti ili doznati problem, drugi iznijeti ili doznati želju, treći iznijeti ili doznati potrebu, četvrti doznati ili iznijeti i provesti izbor i peti korak je iznijeti ili doznati procjenu.